

О. Г. Білорус

академік НАН України, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділення глобальної економіки і міжнародних фінансів НДФІ ДННУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна, o.bilorus@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0731-5649>

**НОВІТНІЙ ВИМІР ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ
ПОСИЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ**

Oleh Bilorus

Dr. Sc. (Economics), Professor, Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine, Emeritus of Science and Technology of Ukraine, SESE "The Academy of Financial Management", Kyiv, Ukraine, o.bilorus@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0731-5649>

**NEWEST MEASUREMENT OF ENVIRONMENTAL SAFETY
IN THE CONDITIONS OF ENHANCING GLOBALIZATION
CHALLENGES**

JEL classification: Y30.

О. Г. Белорус

академик НАН Украины, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующий отделением глобальной экономики и международных финансов НИФИ ГУНУ "Академия финансового управления", Киев, Украина

**НОВЕЙШЕЕ ИЗМЕРЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
В УСЛОВИЯХ УСИЛЕНИЯ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ВЫЗОВОВ**

У монографії "Екологічна безпека в умовах глобалізації світової економіки"¹ розкрито складні питання глобальної та регіональної екологічної безпеки в умовах глобалізації світової економіки, яка нині перетворилася на глобальну конвергентно-мережеву фінансову економіку.

Висвітлено широке коло теоретичних і практичних питань глобалізації, зокрема історію трансформації цього поняття за поглядами вчених різних країн і напрямів наукових досліджень із консолідацією їх у вигляді п'ятнадцяти основних позицій – від такої, що глобалізації не існує взагалі, до тієї, що це результат історичного розвитку суспільства. Водночас проведено аналіз економічних і соціально-культурних аспектів глобалізації, під час розкриття яких, на наш погляд, доцільно було б ширше застосувати сучасні підходи до оцінки впливу глобалізму на всі сторони життя людства.

Аналізуючи теоретичні засади гарантування екологічної безпеки як фундаментальної системної парадигми сталого розвитку і буття суспільства, оцінюючи систему національної безпеки нашої держави та її ресурсний вимір із визначенням його параметрів у епоху глобалізації економічно-

¹ Екологічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : кол. моногр. / за ред. акад. НААН України М. А. Хвесика. Київ : ДУ "Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України", 2018. 617 с.

го простору та концептуалізацією засад трансформації парадигми економічної безпеки для сталого розвитку, автори зробили акцент на одній із найважливіших проблем глобалізації – безпеці водних ресурсів при формуванні ролі держави та регіонів планети в міжнародному водно-ресурсному просторі.

Методологічні основи глобалістики розкрито переважно через аналіз методології, оприлюдненої в кількох доповідях ООН, присвячених людському розвитку, з оцінкою екологічних та природно-ресурсних вимірів світових процесів та дослідженням методичних підходів до оцінки рівня екологічної безпеки – від інтегрального показника рівня економічної безпеки території до ранжирування регіонів України на основі агрегованого індикатора загроз і ризиків. Виокремлено методику досліджень рівня безпеки водних ресурсів під час формування системи показників її вимірювання – від їхнього нормування до визначення інтегрального та агрегованого індикаторів екологічної небезпеки регіонів (с. 180–182). (Хоча, варто зауважити, опис цієї схеми, на жаль, повторюється на сторінках 183–185.)

У результаті вивчення іманентної кризогенності економічних систем та її діагностики обґрунтовано необхідність створення певної метатеорії антикризового управління в умовах глобалізації з проведенням комплексного аналізу та оцінки екологічної і природно-технологічної безпеки сталого розвитку та протидії екологічним катастрофам і сформульовано принципи політики попередження надзвичайних ситуацій та визначення індикаторів регіональної природно-техногенної небезпеки. Детально проаналізовано водно-ресурсний потенціал по областях України й оцінено просторові особливості розподілу водних ресурсів. Зазначимо, що велику увагу приділено продовольчій безпеці в глобальному та регіональному вимірах і оцінці екологічної небезпеки поширення стійких органічних забруднювачів. На підставі аналізу поточного стану нормативних актів України сформульовано першочергові завдання щодо вдосконалення національного законодавства.

При вивченні сценарію розвитку глобальних процесів, мегатрендів світового розвитку та потенційних трансформацій на основі технологічних складових інтеграції надано оцінку безпеки економічних трансформацій і запропоновано концептуальні засади так званої віртуальної води, що витрачається на всіх стадіях виробництва товарів та надання послуг, із виокремленням її різновидів (“зелена”, “синя” та “сіра”). У складі продукції вона переміщується між країнами світу в рамках міжнародної торгівлі.

На підставі змістовного аналізу стратегічних пріоритетів гарантування екологічної безпеки для досягнення сталого розвитку виокремлено біфуркаційну, еко-інноваційну, еко-ефективну, міжнародну екологічну, адаптаційну стратегії та стратегію економічної модернізації. Особливу увагу приділено дослідженню міждержавного співробітництва для гарантування екологічної безпеки як пріоритетного фактора в міжнародних відносинах в умовах поширення загроз транскордонного забруднення, з оцінкою світового досвіду форм технологічного оновлення галузей економіки й наголо-

сом на співпраці у сфері використання водних ресурсів та місці України в цій сфері. Водночас показано інституціоналізацію та динаміку просторової організації розвитку економіки в умовах глобалізації, а також діагностику та моніторинг екологічних ризиків і загроз в умовах глобалізації економічного простору й основні імперативи та сучасну структуру управління водогосподарською системою. Запропоновано достатньо обґрунтований процес формування організаційно-економічного механізму гарантування екологічної безпеки в глобальних умовах. Зауважимо, що оскільки, за прогнозами щодо потепління клімату, Україна може опинитися в зоні водної небезпеки, авторам варто було би посилити акцент на інституціональних механізмах використання водних ресурсів як засобів, спрямованих на запобігання ймовірним ризикам виникнення водної небезпеки з її негативними наслідками для всього народного господарства та населення країни.

У цілому монографія є вдалим прикладом співпраці представника Української школи глобалістики та дослідників значення екологічної безпеки для подальшого просування сталого розвитку на планеті загалом та в Україні зокрема.